

НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ

РЕАЛНОСТ, РОДЕНА ОТ СТРАХА И НЕВЕЖЕСТВОТО

Пътят към Европейския съюз минава през правото на избор и защитените човеики права.

Надежда Михайлова,

Министър на външните работи на Република България

В началото на месец март 2001 година българският парламент гласува промените в Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ЗЗРСИИ). Повече от година усилна работа и надежди бяха провалени – законът за инвалидите си остана закон за инвалидите. За преработения вариант на ЗЗРСИИ дори не може да се каже, че е луксозен (както се твърдеше за неработещия предишен закон). Затова пък спокойно може да мише като притурка към закона за социално подпомагане – приетите текстове отново затвърждават статуквото: „Вие сте болни и безпомощни, затова социалното и здравното министерства поемат грижата за вас“.

Текстовете на 60 члена и алинеи бяха гласувани буквално за два дни, а председателстващият се наложи да уточнява, че полупразната зала на НС не бивало да се смята за неуважение към инвалидите. Тази „стахановщина“ издава нечиئي нетърпеливи интереси – и с абсолютна сигурност това не са интересите на хората с увреждания.

Защото сега вече маските са свалени.

Ясни са интересите на законотворците – те бързат да отхвърлят работа, да демонстрират ефективност и да използват последната възможност да хвърлят прах в очите на гласоподавателите си – че в Народното събрание се върши законотворчество (друг е въпросът колко качествено и смислено е то). Видими са интересите и на Министерски съвет – подкрепено от ръководствата на големите националнопредставени съюзи на слепите, глухите и инвалидите, правителството представя тази подкрепа като доказателство за човеколюбива социална политика – тоест цели се пак одобрението (много важно, че е постигнато с лъжа) на електората. Много по-лесно е да правиш онова, което се е правило десетилетия наред – социално обгрижване и толкоз. Всяка новост е страшна – още повече, когато не си си дал труда да я разбереш.

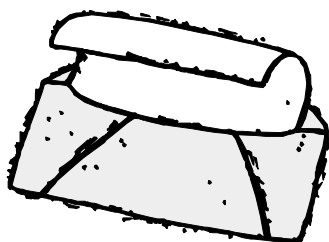
Що се отнася до интереса на въпросните националнопредставени организации, той си е чисто „организационен“ – наистина е глупаво да риташ срещу този, който те храни. А и покрай интеграцията на членовете на тези организации, съществува реалната опасност те да се активизират и да потърсят сметка на своите ръководства – колко субсидии са им дадени, за какво са похарчени, къде отива събраният членски внос и пр., и пр. Май въпросите са неудобни... и затова е по-сигурно членовете да си останат такива, каквито са – изолирани, бедни и благодарни на малкото, което ръководствата им твърдят, че са „издействали“ за тях.

Всъщност това е най-важният фактор, който с мълчанието си допринесе за инвалидизирането на ЗЗРСИИ – мнозинството от хората, които ще ползват този закон. Още една маска падна – и откри неверие, инертност и безсилие. Мнозинството хора с увреждания у нас продължават да са вкочнени в най-важната си цел – оцеляването. И затова продължават да се страхуват. И да мълчат, и да приемат за върховно щастие кашонът с консерви. Защото така оцеляват. Тъжно е.

Докато се страхуваме, ще сме уязвими, манипулируеми, зависими. Докато се страхуваме, няма да имаме право на избор. Докато се страхуваме, ще оцеляваме, но няма да живеем – пълноценно, независимо, достойно – като ХОРА.

Т Е М А Н А Б Р О Я

НОВИЯТ ЗАКОН, КОЙТО НИ
ИНВАЛИДИЗИРА ПО СТАРОМУ

Мили хора, скъпа Жени!

Благодаря Ви за вашето внимание и голям професионализъм...

Пише Ви Румяна Миленова – Vensen, учителка, от 10 години имам група инвалидност – втора.

Бих искала да Ви поздравя с настъпването на пролетта. Изпращам Ви няколко мои неща за благодарност.

С признателност: Румяна

МОЯТА ПАРТИЯ Е БЪЛГАРИЯ

Да даряваш красота – това не е ли най-прекрасно на света...

Човек се втурва в бездната на илюзиите,

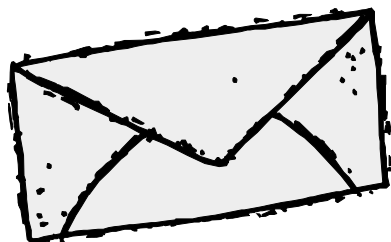
или се превръща в частица от пращинката на обществото, за да се бори за доброто.

ЖЕЛАНИЕ

Желая винаги да бъда твоя,
да галя косите ти,
дори когато побелеят,
и да те виждам все така!
Желая винаги да те очаквам
да идваш радостен и уморен –
да кажеш нещо, а пък после
тихичко до мен да си починеш
утолен!

Обичам те, да, не мога да го скрия.
Затуй от тебе искам толкова неща –
попитай ме: „Какво желая още?“

Аз пак ще кажа – теб и нищо друго на света...

Привет,

С пожелание към всички от екипа на „Независим живот“ да разясняват и да търсят пътища за по-добрата и ефективна реализация на хората с увреждания.

От приложението на бюлетина научих, че МС ще предложи на второ четене Законопро-

екта за изменение и допълнение на ЗЗРСИИ. И отново ме обзеха съмнения, че нищо няма да се получи, че хората, които вземат решения, няма да си свършат ефективно работата... май така стана.

Имам едно предложение: всички стари структури към министерствата, свързани със социалното подпомагане, рехабилитацията и т.н., да се ликвидират. Да се обединят всички хора с увреждания и да издигнат свои кандидатури в новите избори, с отделна бюлетина. Инак техните гласове се размиват с останалите, а техните интереси не намират нужното разбиране и не се защитават. Или, казано иначе, партия на хората с увреждания, която ще има свои представители в парламента, които ще се борят за тяхната пълноценна реализация и равнопоставеност в обществото...

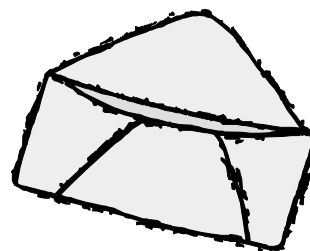
Докога тия наши парламентаристи ще шикалкавят и ще отлагат решенията за интеграцията ни? Досега сме видели и чули гостатъчно и мисля, че бих казал: „До тук!“. Решенията нека се вземат на най-високо ниво и да се прилагат. Това е законността и гържливостта.

Моля да обсъдите и изкажете своите виждания. Аз така виждам нещата.

Поздрав на всички вас, борещи се с каквото можете за правата и интеграцията на хората като мен.

П. Тодоров

Здравейте, уважаеми колеги!

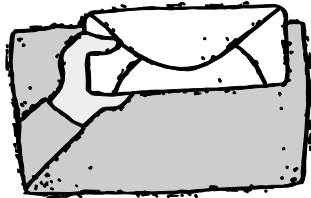
Пишем ви от сдружение „ИНТПСИХ“ – „Общество за защита на лица с умствени затруднения“, гр. Варна. Сдружението е създадено през 1994 г. като организация с нестопанска цел за подпомагане и създаване на благоприятни условия за живот на лицата с умствени затруднения и техните семейства, като съредоточаваме усилията си най-вече в посока на: създаване условия за тяхната социална интеграция, обучение в социални, жизнено и творчески умения, посрещане на социални нужди, промяна на отношението на обществото към лицата с умствени затруднения в духа на декларацията на ООН за правата на лицата с умствени затруднения.

От началото на месец октомври работим по проект, финансиран от фондация „Отворено общество“, наречен „Умения – програма за повишаване квалификацията на специалисти и доброволци за работа с лица с умствени затрудне-

ния“. В групата, която взема участие в обучението, освен специалисти, работещи с лица със специални нужди, са включени и родители на деца с умствени затруднения. Първото самостоятелно задание, поставено на участниците, беше писането на есе по няколко различни теми. Предлагаме на вашето внимание есето на Тонка Спирова, възпитател в Дневния дом за деца и младежи с умерена умствена изостаналост.

Ще ви бъдем признателни, ако публикувате тази позиция на страниците на вашето издание. Считаме, че това е интересна гледна точка във връзка с идеята за независимия живот на хората с увреждания, представена от човек, имащ поглед върху различни алтернативи за социални услуги, които се предоставят в момента у нас за лицата със специални нужди.

Станка Василева,
координатор на проект „Умения“
ИНТПСИХ, гр. Варна, кв. „Чайка“, бл. 67, вх. Б
052/ 30-11-98
E-mail: into@mail.vega.bg

ГРИЖАТА ЗА ЛИЦАТА С УВРЕЖДАНЯ В ИНСТИТУЦИЯ – ДА ИЛИ НЕ

*„Ако сме различни,
следва ли да сме различно нужни...“*

Да приемеш различния, да изградиш взаимоотношенията си с него, да живеете заедно или да изградиш стена помежду ви... Въпроси, които стоят пред всички и години чакат отговор. И отговорът идва – и различни, ние сме еднакво нужни.

Но решението е само там – в нормативния документ, в дебелия учебник, в поредната журналистическа публикация, в „благодарителността“ само по време на големите празници.

Остава сивото ежедневие, в което не е премахната и една тухличка от стената между нас, градена с десетилетия.

И отново те, „различните“, са оставени зад високата ограда, от другата страна на пропастта, която ни дели на „нужни“ и „по-малко нужни“.

Затворени зад стените на безразличието в своите „социални домове“, далеч от погледите на нас, „здравите“, те, „различните“, съществуват „спокойно“ до края на дните си.

Говорим за гражданско общество, за равни права на всеки и търпимост към другия, за възпитание на новото поколение в духа на добродетелите на демокрацията – а това не са ли само празни думи в настоящия момент? Подписваме конвенции и декларации, но пак е същото

– бездушие, безразличие, дискриминация...

Безспорно е – има универсални ценности (здравето е една от тях), но има ли универсални начини за постигане на тези ценности? Очевидно е, че ако здравето е универсална ценност, то запазва това свое качество в конкретния си здравно-медицински контекст.

Здравето се явява като минимум социално условие за съществуването на човека. Оттук нататък към преживяването на собствена пълноценност трябва да се върви по други пътища. Чрез реализирането на физическа кондиция, психическо равновесие, нравствена култура, интелектуално развитие и социален престиж, човек награжда социалния си минимум, реализира се като духовно същество и отива към зряло социално поведение и самоутвърждаване. Но дори за хората със здравни проблеми мисълта за собствена здравна непълноценност най-често е във връзка със социалното приемане или отхвърляне. Всъщност, самосъзнанието за собствена аномалност се оказва ключов механизъм за допускане на дискриминационно отношение от страна на „здравото“ мнозинство спрямо „болното“ малцинство. Затова и много често оздравителните мерки, които предприемат „болните“, са по социални причини – да станат по-приемливи за здравите и да получат тяхното одобрение.

Всяка личност е единствена и неповторима – и тя има право на живот и достойно съществуване независимо от здравословното ѝ състояние – вродени аномалии или придобити увреждания.

Член 23 от Конвенцията за правата на детето признава правото и възможността на децата с умствени и физически увреждания да живеят пълноценно и достойно. На лицата, които са извън здравната „норма“, се признава правото да се самовъзприемат в норма и да изискват другите да ги възприемат по този начин.

Вниманието на обществото трябва да бъде насочено към децата и лицата със специални нужди за получаване на ранна диагностика, рехабилитация, подходящо образование и обучение. По този начин се прави опит да се удовлетворят две основни потребности – децата и възрастните да получат специална помощ, от която се нуждаят, и обществото да ги приеме като свои членове.

Повишаването на чувствителността на обществото към проблемите на хората с увреждания, придобиването на умения и нагласи за позитивно възприемане на лицата с увреждания – като хора с равни права, способни да постигнат пълноценно развитие – е основен ангажимент на гражданското обучение на всички.

Защитавайки гореизложените позиции, отстояващи принципите на правото на всеки за достоен живот, казвам „НЕ“ на институционалната грижа за тези хора.

Тонка Спирова,
възпитател в Дневен дом

На 30 март 2001 г. в *Държавен вестник* бяха обнародвани промените в Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ЗЗРСИИ). Докато четях сътвореното от законоворците ни, с тъга и усмивка си мислех, че по-

подходящата дата за публикуването на това „творение“ е Първи април. С усмивка, макар и горчива, защото животът не свършва с приемането на тези поправки, а и никой не очакваше, че така направени – без мисъл и държавна мъдрост, автоматично ще подобрят положението на хората с увреждания у нас. С тъга – защото за пореден път видяхме как партийната дисциплина оцвети един толкова социален и непартиен закон. Отново с лека ръка бяха зачеркнати няколкогодишните усилия на експерти от множество неправителствени организации, участвали в разработването на промените, докладите и препоръките на влиятелни международни институции, опитът в интегрирането на хората с увреждания в развитите демократични страни и т.н. Бе изпуснат шансът хората с увреждания да имат един работещ закон, който да създаде реални предпоставки и механизми за пълноценната им интеграция.

Като че ли най-големите спорове бяха около понятията „инвалид“ и „човек с увреждане“. Докато участвах в работата на социалната комисия към НС, си мислех, че това е същностният момент, който ще обърне мисленето, ще постави началото на една нова държавна политика, ясно разграничаваща човека с увреждане от „невалидният“ човек. А се оказа, че това е най-безмисленият спор. Вместо да положи първата тухла в основата на една нова философия, той се превърна в поредната филологическа джафканица, в която механично се подменяха едни думички с други. Защото, макар че правителството предложи „инвалидите“ да станат хора с увреждания и предложението бе подкрепено почти единодушно от социалната комисия, и макар че във всички международни документи се говори за увреждания, а не за инвалидности – един въпрос, зададен в пленарната зала, реши спора. И знаете ли какъв беше въпросът?! „Как ще се наричат военноинвалидите – военноувредени ли?“ Ами щяха да се наричат ветерани от войната... или хора, получили увреждане по време на военни действия, или както си избере, господа депутати. А аз ви питам – как

ще се нарича едно дете с увреждане – дете инвалид или инвалидно дете? Или и това е само филологичен спор?

Както и да е! Очевидно цялата логика на промените в закона бе в „инвалиден“ дух и механичната смяна на понятието нямаше да промени нещата. Само щеше да бъде лъжица мед в бъчвата с ... поредната недалновидна държавна политика.

Смяната на понятията в пленарна зала обаче създаде технологичен безпорядък, който можеше да е забавен, ако не ставаше дума за закон, засягащ съдбата на много хора. Депутатите къде успяха – на коляно, къде не успяха да нанесат поправките в закона. И в резултат се роди новата правна фигура – инвалид с трайно увреждане! Над 50 % били трайните. А „нетрайните“ били под 50 %. И на никой не му направи впечатление, че понятието „трайност“ се свързва с продължителност във времето, а не със степенята на увреждане, че по принцип всички хора, минали през ТЕЛК, са с трайни увреждания, независимо от продължителността на трайността, че се създава законодателно противоречие както в самия закон, така и между него и подзаконовите нормативни актове.

Според текстовете от закона, държавата създава условия за интеграция на всички инвалиди, специалните програми в средните училища са само за „трайните инвалиди“, във висшите училища отново се връщаме на „обикновените инвалиди“ и т.н.

А какво ще стане с децата, които имат 40% загубен слух, например? На тях само им се лепва наименованието „инвалид“, без държавата по никакъв начин да компенсира дефицита, породен от увреждането. Или ще чакаме те да станат „трайни инвалиди“, за да помислим за образованието и интегрирането им?

Във всяка демократична страна право на законодателя е да определя изискванията за получаване на пенсия или други парични помощи. При нас се прие това да са хората с над 50% загубена работоспособност. Тук обаче става въпрос за компенсиране на дефицита, породен от увреждането, за индивидуални мерки, средства и програми, които да помогнат на човека с увреждане да заживее пълноценно и да се интегрира в обществото. А от това се нуждаят както хората с 20 %, така и със 100 % загубена работоспособност.

Парадоксът е, че човек, който има 45 % загуба на работоспособността, може да получи пожизнено решение от ТЕЛК и в същото време няма да получи никакви права. Освен че ще бъде наричан инвалид.

Продължим ли с промените в закона, се оказва, че вече си нямаме Закон за интеграция, а Закон за специално социално подпомагане на инвалидите. И така всичко си идва на мястото – няма никого да интегрираме, но

ще подпомагаме на калпак „трайните инвалиди“. А „другите инвалиди“ да се оправят както могат. Пък ако не успеят, да станат „трайни“ – и МТСП тутакси ще си ги поеме. Явно с тази идея и мисъл бяха направени всичките промени, които могат да се групират в две категории.

Инвалидите вече са контингент само на „Социални грижи“. Независимият доскоро Фонд за рехабилитация и социална интеграция от подчинение на Министерски съвет премина като „социална касичка“ в Министерството на труда и социалната политика. Това добре – поне няма да си правим илюзии, че средствата ще бъдат използвани и за приспособяване на архитектурната среда и градския транспорт, за разработване на интегрирани учебни програми и създаване на консултативни и ресурсни центрове за оценка на потребностите, за стимулиране на работодателите, откриващи нови работни места, и т.н. Това поне на теория досега беше възможно. На практика държавата се оправдаваше, че средствата от Фонда не достигат. Сега и теоретична възможност няма. Спомням си ехидната усмивка на един заместник-министър, който, обсъждайки частта в закона, отнасяща се до средното и висшето образование, самодоволно заяви, че това е проблем на училищата и те да си търсят пари.

Бяха орязани някои социални придобивки, които и без друго никога не само не изплати на хората с увреждания, но и всячески се укриваше тяхното съществуване – например добавката за социална интеграция. Покрай другото бяха орязани и смислени текстове – защото те, забележете, пет години не се прилагали и не работели. Ами кой да накара един закон да заработи и да се спазва, господа законотворци? Може ли с лека ръка да се махат законови текстове, които никога не спазва, без да се потърси другата логика? А другата логика е простичка – има ли нужда от текста, защо не работи, кой е виновен за това и... санкции, санкции, санкции! Иначе ще продължаваме да се чудим кой трябва да осигури достъпната архитектурна среда – дали изпълнителната власт, дали местната власт, дали някои „други физически или юридически лица“?

Сред бъркотията от мъртви текстове, от текстове, които тепърва ще умират, и текстове, които будят горчива усмивка, гордо се изправя приетият нов член 5а, който забранява „всякаква пряка или непряка дискриминация на инвалидите и поставянето им в по-неблагоприятно положение спрямо другите лица, поради факта на тяхното увреждане“. Прекрасно, нали? И още по-прекрасно – няколко члена по-долу се прави деление на „трайни“ и „нетрайни“ инвалиди, на членуващи и нечленуващи в националнопредставени организации и пр. И съответно различни права, различни стимули, различно

отношение...

Законът вече е факт – въпреки усилията на коалиция „Общество за всички“ да допринесе за неговото европеизиране, въпреки постоянната работа в Социалната комисия на парламента, въпреки множеството срещи, на които проблемите бяха широко обсъждани, въпреки предложението до президента да наложи вето заради множеството юридически абсурди...

А аз искам да се обърна и към инвалидите, и към хората с увреждания.

Господа инвалиди, имате закон за защита на вашите права. Добър или лош, той стана в голямата си част такъв благодарение на вашите представители от националнопредставителните организации. Ако не сте доволни – обръщайте се към тях. Ние за съжаление не намерихме общ език с тях дори за безспорни неща като достъпната архитектурна среда и интегрираното образование.

А вие, приятели, които се възприемате като хора с увреждания, все така си нямате интеграционен закон, който да ви позволи да водите независим живот, а не да бъдете контингент на социално подпомагане. И по-добре, защото очевидно такъв закон не се пише от социално министерство. Дайте да направим нов и да се преборим за неговото приемане! Защото и политиката, и законите, и подстойният живот зависят от всички нас, от хората, от тези, които искаме промяна.

Подкрепете ни!

Камен
Костакоев

ДЪРВОРЕЗБАТА Е ПОРЕДНОТО МИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО

ГРИГОР ШЕНТОВ

Гришата е един от големите наши приятели. Не обича много да се шуми около него, вероятно защото в него самия е доста шумно.

Наскоро депутатите приеха поправките в ЗЗРСИИ и почти нищо не промениха, дори и терминологията си остана същата. Това притеснява ли те?

Ами за притеснение си е... защото кой в тази страна се е замислял за хората с увреждания, за хората инвалиди, та камо ли за терминологията. Притеснява ме това, че не се съобразяват с мнението на онези, които ще ползват този закон. Те си ги работят законите така, като работно време, отишли са да си свършат чиновническата работа.

Ти като потребител от какъв закон имаш нужда?

Мисля, че ще е достатъчно да съобразят архитектурната среда, ако можех да преодолявам архитектурните пречки, то рядко бих се замислял за собствените си ограничения. На мене вчерта например ми се случи да се обърна пред „Александър Невски“, заради висок бордюр. Добре, че хората ме вдигнаха.

Твоят ти усещаш, че средата е тази, която те дискриминира?

Да, ако искам да отида на театър, непременно трябва да има двама-трима човека да ме дърпат по стълбите... или кафенетата, дето са така масово посещавани – много малко от тях са достъпни. Средата наистина притеснява.

В друго отношение бил ли си дискриминиран – от някоя институция, например?

Да, мисля, че се сецам къде ме дискриминират. Пенсията ми не е чак толкова голяма, а пък аз гледам две деца... е, не че аз ги гледам, да е жива и здрава майка им, че работи и цялото семейство подpira. Но парите не стигат, а ако имах работа...

Добре, а ти правил ли си опити да си търсиш работа?

Първо, при тази безработица кой ще ме вземе, и, второ, поради недостъпната среда не мога да изляза сам по никакъв начин. Пред блока ми има 9 стъпала, по железните релси, които съм сложил, сам не мога да се спускам. Безкрайно неудобно е, защото в тях се спъват съседите, и освен това мене трябва някой по-якичък човек да ме хване. Тук, по повод достъпната среда, искам да кажа, че ние сме пред нанасяне в ново жилище, откъдето ще мога да излизам абсолютно сам. Само че това ще е възможно поради моето категорично настояване пред строителите-предприемачи, които строят на наследствено място на съпругата ми. И да ти кажа, Канка ми е обещала да ме издокара пред телевизията, ама не за друго, а за да видят нашите какво правят хората по света.

Та като изляза сам на улицата, тогава ще тръгна да си търся работа... защото кой ще го иде при мен – по-добре е аз да отида при работодателя.

Не знам откога се придвижваш с инвалидна количка, но знам, че си се движил по тротоарите и с краката си. Какво се промени, когато физическото ти състояние започна да се променя? Много хора, получили някакво увреждане следствие на травма, се затварят в себе си, срамуват се от състоянието си.

А, не изпитвам срам... ето например вчерашният случай. Знаеш ли колко хора се притекоха да ме вдигнат – имаше и майка с дете, и баба с внуче, и младеж на 15 години, които ми помогнаха. Хората са... състрадателни... да, сигурно това е думата. Като видят човек, който се нуждае от помощ, помагат. Като ходех на работа с краката си, това не ми правеше впечатление. Постепенно стигнах до тази физическа промяна – първо ходех с бастун, после, като го позакърших, минах на патерици... и обикалях само площадката пред блока. И тая постепенност май ме подготви психически. Исках да отложам възможно най-накрая количката... направо си ме беше страх от количката – заради ограниченията, които произхождат от нея. Но пък с патериците на практика бях много по-ограничен. А сега с количката... знаеш ли, че миналата година от „Гургулят“ до ж. к. „Надежда“ дойдох с количка за два часа и половина. И имам основание за гордост – километрите сигурно са 8-9! Аз карам и кола, с нея съм стигал до морето и обратно. Та не ме притеснява, че съм на количка, притеснява ме докъде мога да стигна с количката.

В какъв друг аспект се промени животът ти... В смисъл промени ли се чак толкова много?

В бившата си битност на начален учител аз се явявах държавен служител, който отива на работа, работи до определено време и се прибира вкъщи. Сега само съм си променил предмета на дейност, но продължавам да съм служител. Сутрин, като отидат всички на работа и на училище, аз дялкам докъм обяд. Работното ми място е в кухнята, на кухненската маса – дялкам, човъркам и примерно чета вестници до 12 ч. Следобедно време

го удрям на култура. Ако, дай Боже, се случи да изляза, зарязвам всичко. Иначе чета, слушам музика (метъл), вечер участвам в телевизионното разпръскване – като зрител. Това, което преди ми беше хоби, сега, да речем, се е превърнало в професия... неоченена, разбира се. Не, животът ми не се е променил чак толкова много. Във всяка къща един се грижи за децата, друг ходи на работа. При нас и преди си бяха малко обърнати роляте – аз съм един вид майка, но при тая еманципация май много мъже са в моята роля. Това не ме притеснява, а и такава ми беше работата – в училище децата ми викаха мамо, после ми викаха вече чичо, и накрая – другарю.

Тъй като имаш опит с децата – смяташ ли, че формирането на отношението на обществото конкретно към хората с увреждания трябва да почне в ранна възраст... да речем, чрез работа по програми, които възпитават децата в разбиране и толерантност към различието?

В училището, в което съм работил, а сега жена ми работи там – 73-то в квартал „Гоце Делчев“, в първи клас има дете на количка, то учи в редовна паралелка, сред връстниците си, и тези деца бързо ще привикнат с различието. Тук, в 74-то училище, в което учи синът ми, също правят опити за интегриране на деца с увреждания. И децата свикват... ето, връстниците на малкия ми син свикнаха с мен – защото израснаха пред очите ми, тук, на детската площадка. В парка преди време се сблъсках с дете, което караше колело. То застана пред мен и попита: „Чичко, ти защо се возиш?“. Направо онемях... и после казах: „Ами защото съм началник“. То заряза колелото, затича се към майка си и се развика: „Мамо, мамо, видях един началник и той се вози!“. За децата в такава малка възраст това не е атракция, а е просто нещо различно, за което искат да знаят. Въпросът е хората да свикнат с теб. А те не са свикнали, защото не са те виждали – та проблемът опира пак до достъпа. Хората разправят, че по света няма значение дали си на количка или на електрокар – достъпът ти е гарантиран. Софиянски казва, че цял да направи София достъпна, но на мен не ми се вярва. Това, дете го направиха на „Христо Ботев“, не ми харесва. Аз няма да се кача на бордюрите му, защото, едно, че са високи, и друго, че има плочки, а по плочките много друска – предпочитам да се возя по платното. Пък който ме бутне, съжалявам, взаимна грешка – той не гледал и аз не гледал.

Искам да те върна малко към кухнята – не към готвенето и похапването, а към това, което ти правиш там.

Започнах да дялкам от нямане какво да правя. Когато Делян беше 1-2 годишен, аз тъкмо бях седнал на количка, а другите ходеха на работа – и жена ми, и майка ми. Големият ми син ходеше на училище сутрешна смяна, а аз изцяло отговарях за отглеждането на малкия. И имаше едно мъртво време – като засни към 10, докъм 12 часа аз бях свободен. Имах мате-

риал, имах някакви елементарни познания... ето, наскоро прочетох една специализирана книга за дърворезба. Там пише, че това било много разпространено в България – резбарските школи били с традиции, но иначе овчарите, които пасели овцете, като нямат какво да правят, хващат ножа и започват да дялкат. Та и аз така, като един същи овчар. Това в литературата се казва овчарска резба.

Какво предпочиташ да правиш от дървото?

Привличат ме лицата... лицето като еманация на човека, като изражение, като прозорец. Главата е важна, важно е какво има в нея... струва ми се, че крака никога няма да направя. Привличат ме освен това цветята и посоките.

Какво за посоките, с какво те привличат посоките?

Ами възможността да отидеш донякъде, възможността в последния момент да промениш посоката, да отидеш на друго, неизвестно място. Ето това с пътуването ми от „Гургулят“ не го бях планирал, дойде като предизвикателство. Аз можех да се прибера с микробус, но колата се движи бързо и гледаш света през стъкло. Друго си е да те брули вятърът. Падам си по предизвикателствата.

А по какъв начин дървото те предизвиква?

Като го видиш на дъска, то е равно и гладко, има някаква шарка... но все още не се е показало. А като влезеш вътре в същността, знаеш ли какви шарки излизат. Това е предизвикателството – да стигнеш до онова под повърхността, да го откриеш и пресъздадеш. А и друго – докато работя върху нещата си, ги одобрявам... като ги свърша, започвам да им намирам пък дефектите, къде е могло още нещо да се направи. Тази градираща вискателност е нещото, което никога няма да ме напусне.

Имаш ли чувството, че си се реализирал като пълноценна личност?

Трудно е да кажеш дали си постигнал някаква реализация. Като обикновен човек си поставям обикновени цели – и напоследък си мисля, че едва ли дървото е най-важното. Напоследък ми се струва, че по-важно е да отгледаш деца. Най-голямото ми притеснение е във възпитанието на синовете ми. Желанието ми е те да станат големи. Като се задомят и като имат свои деца, може би тогава вече ще е изпълнена моята част от предизвикателството. Предизвикателството свършва, когато прехвърля щафетата.

В какво вярваш?

Вярвам в семейните ценности, в мечтите си, в себе си.

А каква е мечтата ти?

Ако ти кажа – да полетя, няма да е много вярно... всъщност аз още не съм се возил на самолет. Но обикновената ми мечта е да мога да излизам сам от къщи, да отида до магазина, в който се продават цигари, и да кажа на продавача: „Едни цигари“.

Интервюто взе Валя.

... Защото те са елитарна организация от добре образовани хора, които са един малък процент сред всички останали, като брой на хората с увреждания в страната, която работи с Европейските фондове, печели добре за себе си, поради което не познават проблемите на страната...

*Доктор **Татяна Василева**, заместник-министър в МТСП, програма „Хоризонт“ на Българско национално радио, „Хоризонт до обед“, 20 февруари 2001*

... Това социално подпомагане хората си го искат. Ако им кажа: „Уважаеми хора с увреждания, има една революционна организация, която казва, че не трябва да получавате помощи“, аз не съм убедена, че те ще са много доволни. Какво не съм убедена? Направо ще изреват всички.

*Доктор **Татяна Василева**, заместник-министър в МТСП, в-к „СЕГА“, бр. 60 (1031), 12 март 2001*

От самото създаване на сдружение „Център за независим живот – София“, в него работят добре образовани хора. И напълно нормал-

В противен случай трябва да кажем, че е срамно да си високообразован, че е срамно да си се издигнал и да си направил кариера благодарение на собствените си сили и заложи, че е срамно да имаш собствено мнение и да отстояваш собствените си позиции. Че е срамно да си личност.

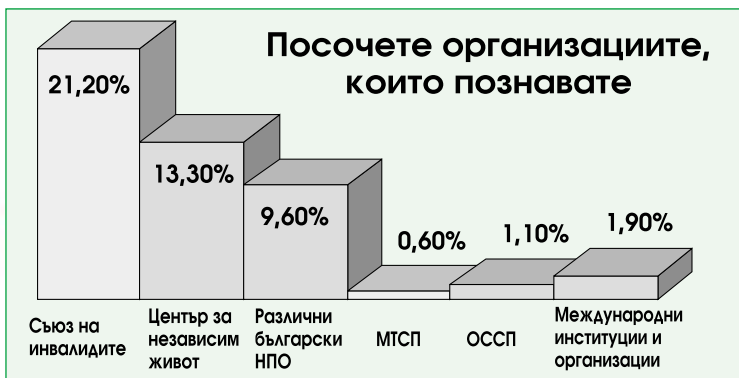
Всеки ден по един или друг повод се сблъскваме с различни Андриешковци – онзи тип хора, които оставят каквото не им се нрави в бламото. Защото така им е по-лесно – да населят бламото със собственото си несъгласие, вместо да положат усилия и да преодолеят недоволството си с помощта на конструктивен диалог и ефективна работа.

Предполага се, че този тип неконструктивно поведение е несъвместим с доброто образование. Но понякога се убеждаваме, че дори и добре образованите (по презумпция) хора се държат като Андриешко. И ако в обикновените случаи това предизвиква само недоволство, не такова е положението, когато

един образован (предполага се) човек – в качеството си на български политик, в изявата си на заместник-министър и от висотата на своята овластена позиция – с лекота и неприкрито господство се опитва да натика в бламото всичко, с което не е съгласен, което не му харесва, което му се противи – и поради това му е противно. В този случай вече сме изправени пред проблем!

Преди време заместник-министър д-р Татяна Василева обвини Център за независим живот във всички смъртни грехове на гражданствеността.

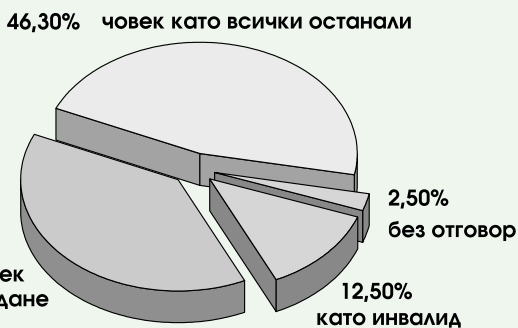
И не на последно място, че ЦНЖ си позволява смело, безотговорно и твърде гръмогласно да се вживява в ролята на говорител на хората с увреждания в страната и от тяхно име да предявява искания и да изправя държавата пред собствените си претенции.

но и естествено е, по силата на своето образование и качества, тези хора по един или друг начин да са част от обществения елит. Едва ли някой би се сетил да привиди в това нещо срамно.

Как възприемате себе си - респонденти на възраст от 14 до 25 години

Без Центърът да знае какво хората с увреждания в страната действително искат.

Без Центърът да знае от какво хората с увреждания в страната действително се нуждаят.

Тук няма да се спирам на качеството на онази държавна политика (изработвана и прилагана и с участието на госпожа Татяна Василева), след чиито четиригодишни „усилия“ високообразованите хора с увреждания все още могат да се съберат в офиса на една неправителствена организация.

По-скоро ще задам въпроса, въз основа на каква информация българското правителство взема своите политически решения в частта им, касаеща хората с увреждания? Въз основа на каква информация госпожа Татяна Василева – която отрича правото на Център за независим живот да изказва мнение и да взема отношение по проблемите и нуждите на хората с увреждания в страната – си позволи да изрече пред една национална печатна медия съждението, че ако се отнемат придобивките на хората с увреждания, те ще „изреват“.

И проблемът е не толкова в това, че един български държавник си позволява да манипулира гражданите, отправяйки голословни и спекулативни обвинения (никога ЦНЖ не е предявявал искания да се отнемат придобивките на хората с увреждания). Нито дори в

това, че словесната култура на този държавник се изчерпва с погрязването ѝ. Проблемът е в това, че един български държавник от висотата на своето положение отказва да разбере и възприеме, че хората с увреждания в България се нуждаят и от нещо друго, освен от дадени по милост, недостатъчни и нерядко неадекватни придобивки. Проблемът е в това, че в българското общество и политика не просто няма дискусия, а има отказ да се води дискусия, наложена от необходимостта хората с увреждания в България да могат да водят независим и достоен живот.

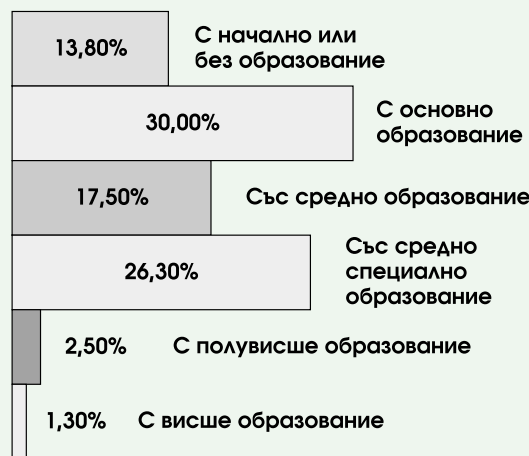
Начинът, по който бе приет Проектозаконът за изменение и допълнение на Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите, доказва категорично, че в българската политика съществува подчертано и твърде ясно демонстрирано нежелание да се води аргументиран диалог.

А изказванията на редица български политици (Иван Куртев, Светлана Дякова и др.), че „обществото ни реагира с доброжелателство и добронамереност към инвалидите“, че терминът „инвалид“ „не носи нищо отрицателно, напротив“, са нагледно доказателство как тези публични личности с роля в българската политика и общество госта отгавна нямат никаква представа от какво се нуждаят и какво искат хората, чиито интереси би трябвало да представляват и да защитават.

За разлика от тях ние знаем.

В периода август – ноември 2000 година, Център за независим живот подготви и проведе проучване на потребностите на хората с увреждания в страната. Основната му цел бе да разберам какво самите хора с увреждания в България мислят за средата и условията, в които са принудени да живеят; как виждат и как оценяват проблемите, с които се сблъскват в своето ежедневие; как определят потребностите си и какво според тях трябва да се промени. Попитахме хората как те виждат и разбират своето място в обществото и държавата. Как опре

Степен на образование на респондентите на възраст от 14 до 25 години

лят мястото, ролята и ангажиментите си в постигане на желаната от тях промяна.

Питай – и ще ти се каже. Толкова е просто.

Ние попитахме – и хора с увреждания от цялата страна ни отговориха. Именно техните отговори са нашите реални основания да задаваме въпроси, да правим предложения и да отправяме претенции към държавата. Ще го правим търпеливо, високо и готовогава, докато ни чуете, гами и господа.

Или докато се появят онези политици, които ще ни чуят.

Защото знаем.

Камен Харжиев

Според Вас какви промени са нужни в държавата, общината, обществото

ОТКРИТО ПИСМО

ОТНОСНО:

Опровержение на твърдение на Капка Панайотова за членство на НАСГБ в коалиция „Общество за всички“.

На 20.02.2001 г. по програма „Хоризонт“ на БНР, бе проведен разговор по темата за Проектозакона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите с участието на различни страни: Зам. министър на МТСП д-р Татяна Василева – вносителят на проектозакона; Капка Панайотова – изпълнителен директор на Център за независим живот, представляваща коалиция „Общество за всички“, и Христина Христова – председател на Националния център по социална рехабилитация, представител на национално представените организации.

В изказването на г-жа Панайотова, бе подчертано, че Националната асоциация на слепоглухите е в коалиция „Общество за всички“. Сметнахме, че е необходимо да припомним на представителите на коалицията, че Асоциацията нито е учредител, нито членува в коалиция „Общество за всички“ и че не са упълномощавани да ни представляват. Молим г-жа Панайотова да се извини за направеното, неотговарящо на истината, изявление. Впечатлението, което остави у нас г-жа Панайотова, е, че изземва функциите на национално представена и независима асоциация, имаща официално внесено становище при участието в законодателния процес.

В крайна сметка всяка организация защитава интересите на своите членове, носи отговорност за тяхното бъдеще, има право

Уважаеми читатели, коректността в отношенията е основен принцип на работата в екипа на ЦНЖ. И когато бъркаме, умеем да се извиним. Изпълняваме желанието на колегите от Националната асоциация на слепоглухите, като предлагаме на вниманието ви тяхното открито писмо заедно с отговора, който получиха от изпълнителния директор на Центъра – Капка Панайотова.

на своя гражданска позиция при обсъждането на Проекта за изменение и допълнение на ЗЗРСИИ. НАСГБ е изпратила свое официално предложение до социалната комисия към НС и министър Нейков.

Целта на дискусиите не е да се създава конфронтация между различните организации и фондации и да се води борба между тях коя е с по-ясен поглед върху проблемите на инвалидите и може да даде по-правилни и осъществими идеи, а да се създават практически приложими и ефективни закони, които да помогнат на всички „лица с увреждания“ при сега действащата икономическа, социална и политическа обстановка в страната.

Подкрепяме нашето предложение за изменения и допълнения на ЗЗРСИИ и очакваме окончателното му гласуване.

21.02.2001 г.

Гр. Пловдив

Председател на НАСГБ:

Димитър Парпанов

ДО
УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
на Националната асоциация
на слепоглухите
в България

Уважаеми господа,

Пиша ви това писмо със смесени чувства. От една страна, морално задължена съм да се извиня за грешката, която съм допуснала, споменавайки вашата организация като част от коалиция „Общество за всички“. От друга, обаче – съжалявам, че съм приела изказаните от ваше име съгласие и подкрепа на основни принципи и ценности за поет ангажи-мент, което не се е случило.

Заблудата ми е естествен резултат от при-съствието на г-н Парпанов на една от срещите ни за об-съждане на ал-тернативния проектозакон за хората с увреждания, който нашата коалиция внесе в па-рла-мента. На тази среща г-н Парпанов и з-л-о-ж-и-ви-ж-д-а-н-ия, когото из-ця-ло съв-па-да-ха с и-д-е-и-те на коали-цията, и убедено застава зад фи-ло-со-фията за не-з-а-в-и-сим жи-вот, която е в основа-та на проектозакона, предложен от нас. Нещо повече – в телефонен разговор с мен г-н Парпанов потвърди своето прие-мане на тази философия, но и изрази опасе-нието си от конфликт с други организации (по-продаваеми на правителствения па-зар) – навярно това съображение е натеза-ло и той е предпочел тактиката „да сме добре с всички“. Този факт ме озорчава – за-

щото гражданско общество не се прави „с всички“, а с онези, които се определят ясно и недвусмислено, които са готови да отп-равят предизвикателства към държавата и правителството, които поемат отг-вор-ност за живота си. Затова сега аз ви се из-винявам за допуснатата грешка, но катего-рично отказвам да бъда „добре с инвалиди-те“ – защото съм човек с увреждане. Разли-ката е огромна.

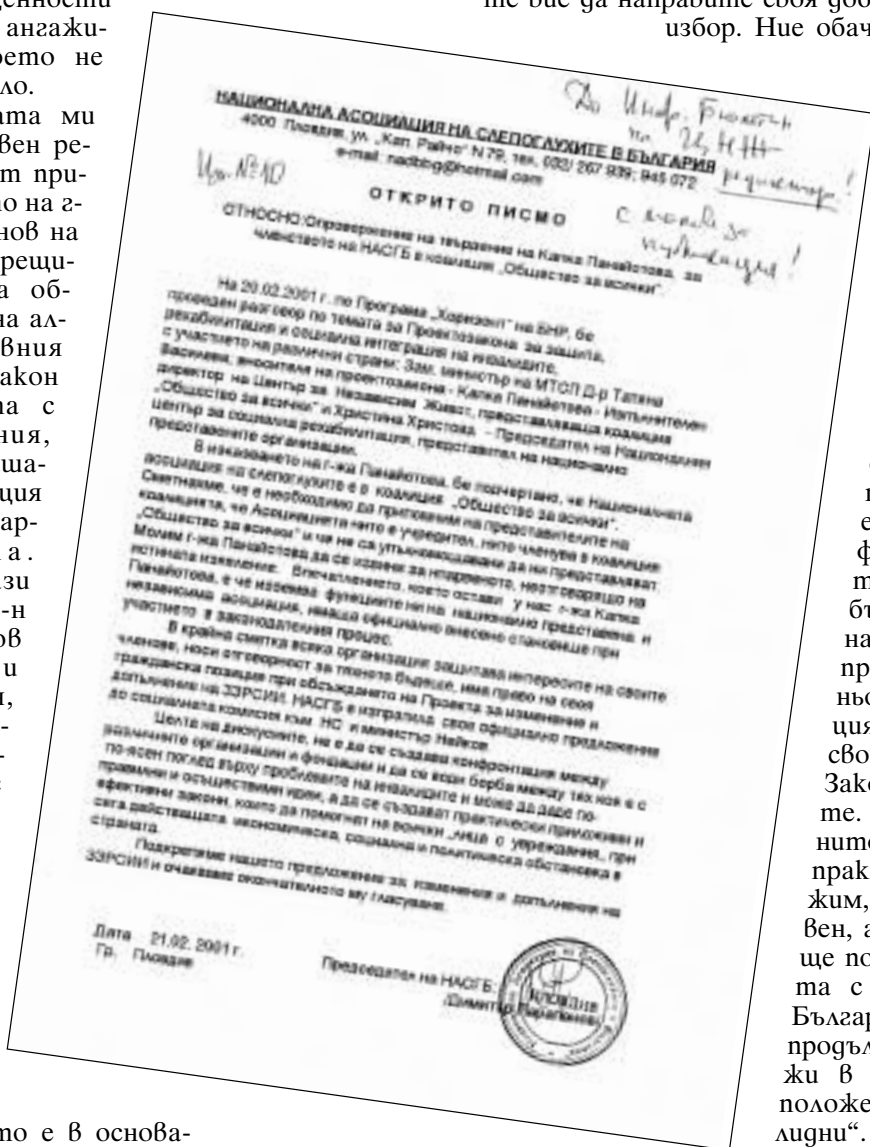
В допълнение искам да отбележа, че ЦНЖ – София като координатор на коали-ционните действия стори всичко възможно, за да ви информира, чрез г-н Парпанов, за-га на дискусиите в Парламентта – за да може-те вие да направите своя добре информиран избор. Ние обаче не бяхме ин-формирани за

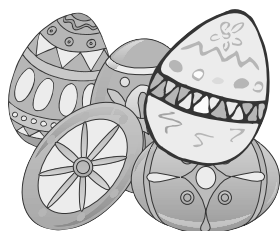
наличието на „офици-ално пред-ложение до социалната комисия към НС и минис-тър Ней-ков“, израбо-тено от НАСГБ, как-то пише г-н Парпанов в откритото си писмо. Ако зна-ехме този факт, грешка-та ми щеше да бъде невъзмож-на – не можем да привидим парт-ньор в организа-ция, приела за свой новоприетия Закон за инвалиди-те. Този закон не е нито добър, нито практически прило-жим, нито ефекти-вен, а още по-малко ще помогне на лица-та с увреждания в България – той ще продължи да ги дър-жи в унижителното положение на „нева-лидни“.

Желая ви успешна работа и продължавам да се надявам, че ще гоиде денят на нашата истинска среща – между хора, осъзнали дос-тойнството си и поускали да носят отг-вор-ност за собствения си живот.

Не между хора и инвалиди.

С уважение:
Канка Панайотова

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ, ПРИЯТЕЛИ, воистина воскресе! И с Него възкръсна надеждата, че този свят ще става по-свободен, по-добър, по-човечен. Библейс-

ката история е история и за раждането и трудния път на утвърждаване на един нов морал, нов начин на живот - християнския. А в основата на този живот е любовта. И най-важното Божие послание е да се обича - този, който обича, живее истински.

Нека се опитваме да разчитаме Божиите послания и да се обичаме - истински.

КОЙ, КАКВО, КОГА, КАК

• На 17 март 2001 година **Българската асоциация за нервномускулни заболявания** празнува своя 10-годишен рожден ден. Честито, приятели! Работата, с която сте се заели, е трудна, но си заслужава усилията – показват го много от свършени неща за тези години.

• На 9 април т.г. влезе в сила като задължителен законодателен акт Наредбата за общодостъпна градска среда в София. По този повод направихме страхотен хепънинг пред Столична община – нашите общинари наистина си заслужиха поздравленията. Но за това ще ви разкажем повече в следващия брой на бюлетина.

* * *

И отново ви посещаваме, че **ИНФОТЕКАТА към Ресурсния център при ЦНЖ на „Гургулят“ 2 вече работи!**

Очакваме Ви:

вторник и четвъртък от 10 до 14 часа

и сряда от 14 до 18 часа.

Можем да Ви предложим над 1000 заглавия

на книги, брошури и други видове материали. Разполагаме с каталог, в който можете да направите експресна справка за наличните книги. Повечето материали могат да се ползват извън инфотека, необходимо е само да Ви открием читателска карта.

Освен това при нас можете да направите справки в интернет-сайтове, свързани с проблемите на хората с увреждания.

Услугите, предлагани от инфотека, са в рамките на Ресурсния център, чиито дейности са финансирани от Холандската организация за международно развитие Novib.

Заповядайте!

(Тъй като нашата цел е да предоставяме възможно най-пълна информация по всички въпроси, свързани с хората с увреждания, молим за съдействие – приемаме дарения на печатни издания и публикации, свързани с хората с увреждания. И предварително ви благодарим!)

За повече информация можете да ни повърните на телефоните на ЦНЖ.

За ваше и наше улеснение, питаме отново: Коя от рубриците ви попада най-много и защо? Коя от рубриците смятате, че може да се замени с друга (дайте предложения)? На кои от темите, разгледани в бюлетина, смятате, че е необходимо да отделим по-специално внимание?

Какво още желаете да съдържа бюлетинът?

А на Пети май – международният ден за протест на хората с увреждания – мотото на общия ни протест ще бъде...? Чакаме предложения! Пишете ни и се обаждайте! Очакваме ви!

За желаещите да ползват услугите на консултантите на Център за независими живот – връзка е на адрес: гр. София 1606, ул. „Лайош Кошут“ № 5 и на телефони 951 51 66 и 952 09 86.
e-mail: cil-cc@bitex.com

За ваше улеснение търсете Жени, която бързо ще ви ориентира как да стигнете до това, което ви интересува.

Novib

С финансовата подкрепа на Холандската организация за международно развитие и сътрудничество – Новиб и Комисията за демокрация към посолството на САЩ в България

Financed by the Netherlands Organisation for International Development Cooperation – Novib and Democracy Commission

Отговорен редактор:
Валентина Воденичарова
Без-отговорен редактор:
Вера Младенова
Фотографи: Васил Янин

Предпечат и печат:
Офис Маркет ЕООД
Тираж 1000.
Разпространява се
безплатно.

Център за независим живот

София 1000, ул. Гургулят № 2
мел./факс: (02) 98 98 857, 98 11 548,
98 05 839, e-mail: cil@bitex.com